Hajduci.

KAPITOLA VI.

Igor Glavačovič přistoupil v tomto všeobecném zmatku k Alexejovi, a chopiv ho za ruku vedl jej stranou až na konec čtvrti.

"Co žádáš, Igore?" ptal se Alexej v udivení, co asi pobratim obmýšlí.

Igor však kynul rukou a mlčky jej táhl za sebou dále, kde protékal potok, tam přeskočili skaliska, až se octli na místě temným lesem zastíněném. Mrtvé ticho panovalo vůkol, neboť hluk z tábora hajduckého nepronikal až na toto místo, jen listí šumělo, tichým větrem hnuté.

"Co je ti, co obmýšlíš, Igore?" tázal se Alexej v rostoucím údivení.

Ale přítel jeho ještě mlčel, pronikavě hleděl na Mladenoviče, že se tento skoro zachvěl, neboť tvář Igorova byla na smrt bledá, rty jeho se chvěly a oko bylo chvílemi tak nepohnuté, a opět tak nepokojně těkalo, jako by šílenost o něj se pokoušela.

"Alexeji!" pravil konečně snaže se býti pokojným, ale třesoucí se hlas prozrazoval boj jeho. "Alexeji!" opětoval s rostoucí živostí, "jsi můj pobratim?"

"Jaká to otázka!" divil se tento, "jedli jsme spolu chléb a sůl a dali se pokropit svěcenou vodou na svědectví našeho pobratimství; proč tedy pochybuješ?"

"V pobratimství, jakové schopno krev i život obětovati, nepochybuji," dí Igor, "ale žádám více než život —"

"Já ti nerozumím," divil se Alexej víc a více.

"Že mi nerozumíš?" rozkřikl se divoce Igor, "celý svět by mi musil rozuměti, ale ty nechceš!" i chopil se oběma rukama za hlavu. "Spikli jste se spolu, abyste mne o rozum připravili —".

"Příteli, tys nemocen!" pravil Alexej mírně, "pojďme raději zpátky —".

"Ani krok!" zařval Igor, "ani krok, dokud nevím, čeho se nadíti mám!"

Tímto neobyčejným sobě počínáním přítele nejvýš užasnut zůstal Alexej státi, i trvali oba v dlouhém mlčení, neboť Igor se snažil vzpamatovati se. Konečně přistoupil k Alexeji a za ruku ho pojma mluvil pohnutlivě, skoro prosebně "Alexeji, pobratime! vyslyš mne zcela, zcela ti odhalím srdce své, i budeš viděti ten plamen, který mě palčivostí svou skoro k zoufalství dohání, Alexeji, já miluji, miluji dceru pašete— Emiru."

"Nešťastný!" zvolal Alexej v největším úžasu.

"Ale já chci býti šťastné," odslovil Igor náruživě, "já chci a musím, a kdybych život i spásu duše své na to obětovati měl. Emira musí býti má, ona nesmí užíti více domova svého, já ji unesu třeba ze středu tábora našeho a ty mi budeš nápomocen, viď, pobratime drahý?"

Alexej se zprvu zhrozil řeči takové, nyní však pravil soutrpně, neboť mněl se býti přesvědčena, že přítel jeho není při zdravém rozumu: "Igore, tys buď nemocen, anebo jsi ještě pil po skončeném kvasu."

"Ha, vy lidé srdce ledového!" zvolal Igor, "já nemocen — hahaha!" chechtal se zuřivě, "anebo opilý — ano opilý láskou, celé moře ohnivé pálí v srdci mém, a jen Emira ten oheň udusiti může — ó jest to bolest! Kdyby jen krůpěj taková v mozku tvém se vznísla, vrhl by ses v šílenství propast bezednou — ale já to snesl, nechci však déle snášeti — a proto vol, chceš mi býti nápomocen anebo mám prokleti hodinu, v níž jsme pobratimství sobě přísahali?"

Místo odpovědi se Alexej odvrátil.

"Rozumím ti, já ti rozumím!" vypravil Igor těžně ze sebe. "Mohl jsem se toho domysliti, neb bledé líce tvoje oznámily dívku," mluvil s hořkostí, "ona se mi tím sama vyznala."

"Čím že se ti vyznala?" ptal se Alexej kvapně.

"Je ti to nemilé?" tázal se s trpkým úsměškem Igor — "aj, tedy věz, vyznala se mi, že tebe miluje — ha! proč žasneš?"

"Proto, že jsem to sám nevěděl!" odvece Alexej. "A kdyby tomu i tak bylo, co by mi to bylo platno! Ona je nevěřící, dcera pašova, nikdy nemůže býti mou."

"Ale mou bude a musí býti!" rozkřikl se Igor.

"Nikdy!" pravil určitě Alexej, "dokud jiskra života ve mne nedohárá."

"Tedy tak!" dí Igor se strašnou chladností, "nuž tedy věz, že klnu hodině pobratimství našeho! Jdi a třes se přede mnou, než tě zakopou jako prašivého psa."

Alexej sáhl po pistoli, ale rozmysliv se pohodil hlavou a kráčel hbitě odtud. Hlasitý chechtot Igorův zněl strašlivě za ním a on ještě v dálce slyšel zlověstná slova: "Ona bude přece mou! bude přece mou!"

Slunce ranní ještě daleko bylo nepostoupilo, když hajduci na cestu již připravení poslední hostinu pospolitou dokonávali. Alexej seděl zamyšlen, a nepokoj se jevil v každém vzezření jeho, často se chýlil ku vchodu, zdali Igor nejde, a již byli poledli, když teprva Glavačovič vešel. Zdál se býti pokojný, Alexej však více zhrozil se té chladnosti než včerejší prudkosti jeho, i chtěl již otci svému celou noční rozmluvu vyjeviti, neb se obával o bezpečí Emiřino, an Igor k němu přistoupil. "Zapomeň, co se přihodilo," pravil.

"Co se týče tvého zločinného úmyslu, budiž zapomenuto," odvece Alexej chladně, "naše pobratimstvo je však zrušeno na věky!"

Igor zaťal zuby do pysků, až krev vystříkla, pak mlčky odstoupil stranou.

Bylo po hodování a číše rozdávaly se vůkol; Mladen chodil opět od jednoho k druhému nalévaje vína až přetékalo, a když všecky obstaral, postavil se s číší v ruce mezi ně: "Bratří!" zvolal pohnutým hlasem, "buďmež vděčni za dary nebeské, ale nezapomínejme mrtvých předků našich. Sejměte čapky, neb se obracíme k Bohu s modlitbou, aby půlměsíc sesypal se v rum a vítězně se vypnul svatý kříž na rozvalinách jeho —"

"Amen!" zaznělo vůkol.

"Modleme se," pokračoval Mladen dále, "aby oslavena byla jména bojovníků padlých pro víru Kristovu, a připíte na věčnou památku hrdiny, jenž v bitvě Kosovské Amurata skolil — Miloše Obiliče!"

A hajduci pili, nejásali sice, ale tiskli sobě ruce a mnohá slza kápla do plného pohárů.

"A car Lazar," volal Mladen, "poslední křesťanský pán nad slavnou Srbí!"

"Car Lazar!" opětovali hajduci, po druhé připíjejíce.

"A všickni věrní a pravoslavní křesťané!" provolával Mladen, a hajduci to opětovavše dopíjeli až do kapky.

Tak se ukončilo hodování, v brzce na to se loučili hajduci s táborem svým, s místem, kde tak dlouho outočiště nalezali, kteréž bylo svědkem strastí a slastí jejich, i obraceli zarosené zraky zpět, neb nevěděli, brzo-li opět lišlivost a ukrutnost turecká v tato místa je vyžene, a proto, když odcházeli, smyli bedlivě kozlovou krev se země, ano kopali hluboko do země a vháželi prsť do vody, aby vukodlak opět ku svému starému stanovišti mohl a před Turky je chránil.

Asi čtrnácte dní uplynulo od této doby. Mladen seděl pod večer se svou rodinou v nově vystavěné své palance ve vsi Trgušně, neb venku pršelo a silný vichr pohánel krůpěje deště v koutouč a šlehal nimi o okna palanky.

"Při takovémto povětří," začal Mladen protáhna nohy, "vidíme přece, že je lépe být pod suchým krovem, než tam ve vlhkých slujích Balkánu,—co říkáš, matko?" obrátil se ku své manželce, ženě to vysoké, velebné postavy, jejíž krásu ani dlouhá léta zcela setříti nemohla, a která nyní u okna stojíc, do bouření deště venku hleděla. Vřeteno leželo na stolici vedle ní, patrnoť, že teprva před chvílí od přástva byla ustala.

"Nám starým je to ovšem milejší!" přisvědčila tato, "ale nevím, zdali naši synové stejného mínění budou. Tam Alexej!" ukázala na syna v myšlénkách blíž dveří sedícího, "za těch čtrnáct dní celý schřadnul, tak že bych, ho, kdybych ho každý den neviděla, sotva poznala."

"Boží pravda!" kývnul Mladen hlavou, "jak živ bych byl nemyslil, že ten hoch si hory a boje tak oblíbí; to spíš tuhle Jiří," ukázal na staršího, který dubovou lopatu u krbu vyřezával, "a ten si opět nevšímne flinty, jako by ji byl jak živ v ruce neměl, ale hledí si lopaty a pluhu, jako by byl nikdy s něčím jiným nezacházel."

"Ej co!" prohlásil se tento lhostejně, "já bych raději flintu nabíjel, než abych lopaty řezal a broudy rozštloukal, ale když to kol kolem považím, je to vše jedno."

"Tak dobře, Jiříku!" pochválil otec, "člověk musí vždy zúplna své místo vyplniť; když je v boji, ať necouvá, a orá-li, ať hodně tlačí pluh do země, aby zkypřela; v boji bázlivec a lenoch na poli jsou stejné mrchy!" — I nastalo kratičké mlčení. "Ale matko!" obrátil se Mladen opět k ženě, "Alexej se mi zcela nelíbí."

"Muži!" kárala Mladenová.

"Já myslím," vysvětloval muž, "že to bude zcela něco jiného, než touha po horách —"

"Myslíš?" zamyslila se matka.

"Hm, já ho viděl s tou Turkyní! toť by čert do toho, aby to bylo —"

V tom se ozvalo silné a kvapné tlučení na vrata, oknem již nebylo ničeho viděti, neboť noc byla za takovou a podobnou rozprávkou již dávno přikvapila.

"Kdo to tak pozdě?" zvolal Mladen, "rozsvěťte lampu a Jiří jdi ven se zeptat!"

Alexej vyskočil při prvním zvuku hlasu toho. "To je ona!" zvolal jako u vytržení a již byl ze dveří venku.

"To bude nemilé poselství!" pravil Mladen. "Jiří, chystej zbraň, matko, buď hotova, snad se pes Turek jinak rozmyslil."

V tom vstoupil do dveří Alexej přiváděje s sebou dva chlapce turecké.

"Otče, otče!" volal radostně, "je to ona, matko, matko, je to Emira!"

"Co to?" užasnul Mladen a tvář jeho začala se hněvem červenat.

"Pro Bůh!" přiskočila k němu Emira, "utíkejte, utíkejte! co nevidět jsou zde panduři otce mého, aby vás usmrtili; hajduk Glavač je vede —"

"Glavač? to je lež!" zahřměl Mladen, že dívka uleknuta a cestou skoro dvě hodiny trvající za takového nečasu bez toho umdlena zpět se potácela.

"Není to lež, otče Mladene!" předstoupila dívka druhá, která v šatech mužských co jinoch v prvním rozkvětu vypadala; "při krvi našeho vykupitele Krista vám přisáhám, že to pravda!"

"Aj, toťs ty, Alžběto?" podivil se Mladen.

"Neptej se!" kvapila tato, "co nevidět jsou zde panduři a vynasnažení naše by bylo marné, i to, že panna má od otce svého málem utýrána byla!"

"Hoši!" kázal Mladen opět hajdukům. "koně ven, handžary a pušky se střelivem pohotově; matko, hoď na sebe šat a pojď!"

U nedlouhé chvíli bylo vše přichystáno.

"Že byla týrána, pravíš, a proč?" ptal se nyní Mladen k dívce se blíže.

"Pro lásku k synu tvému!" vysvětlovala služka, "pro náklonnost k pravoslavné víře Kristově, Igor Glavač ji obvinil z toho a stal se Turkem."

"Prokletý pes!" zaslobil se Mladen a k Emiře přistoupiv pozdvihl ji. "Take tedy již trpěla pro víru? Nuže, když's ztratila otce, budiž dcerou mou!" I políbil ji v čelo, an Alexej právě vcházel do jizby. "Tu máš, synu!" položil mu dívku do náručí, "a douč ji pravoslavné víře!"

V několika minutách vyjížděl již Mladen se svou rodinou, s Emirou a Alžbětou, o níž Jiří zvláštní péči se míti zdál, z Trgušny. A byl již skoro nejsvrchovanější čas, neboť z domu vyjíždějíce slyšeli vzdálený dusot koní, i popohnali koně ve cvál.

Ves Trgušna leží na oupatí hor hřebenatých, severní to odvětví Balkánu, které celou Bosnu probíhajíc s rhaetskými Alphami se pojí. Cesty se křižují v těchto lesnatých horách, a jen málo komu jsou zcela známé. Sem uháněli Mladenovci. Když vyjeli na první návrší, zardšla se obloha rudou září, a oni ohlédnuvše se viděli Trgušnu v ohni.

"Tak drží Turek své slovo!" pravil Mladen; "pravda to jistá: kdo Turku věří, nabírá vodu sejtem. My jsme opět hajduci — Bůh nám pomoz."

A od Trgušny na patě hory se ozval opět dusot koňů. "Hej, to proklatý pes, to Glavač! Alexeji! ujížděj se ženskými k jihu k homolovité skále, já zatím s Jiřím toho čertového syna odkludím, on zná všechny cesty a outěk by byl marný."

Slova nepromluvě, jak důležité toto okamžení požadovalo, uháněl Alexej k jihu. Praskot větví oznamoval, že pronásledovníci již na blízku jsou. Záře od Trgušny dosahovala až sem, i vyskočil první z temnoty lesa Igor Glavač; Mladen ho dobře poznal, ačkoliv vyhlížel jako z hrobu povstalý a nesl na hlavě turban; i nasadil Mladen pušku, blesk a hukot — Igor se kácel s koně; "Ježíš, Maria!" zvolal.

Hlasitě se zachechtal Mladen "Toť odplata zrádců!" zvolal. "Nezradíš více Boha svého!" A na koně se vyšvihnuv uháněl se synem Jiřím za svými.

Nepronásledováni se dostali opět k bývalému táboru; v brzkém čase shromáždili se hajduci okolo vůdce svého, a jednoho dne slavil Mladen s hajduči jeho sňatek Alexeje a Emiry Ireny i Jiřího a Alžběty, i připíjeli si dle zvyku na zdraví nových manželů, jakož i na slávu hajductva.

(Konec.)

Harambaša.

Historicko-romantický obraz z dějin jihoslovanských od P. Chocholouška.

Černé chmury přeháněly se po nočním nebi; tu vichrem honěné hromadily se v kupy, tu zase rozličné fantastické formy rozrývané dovolovaly hvězdnatému blankytu prohlédnouti k zemi na chvilku, než jiná kupa se přivalila a blankyt i krajinu zahalila ve tmu. Byla nepříjemná, smutná noc.

Kdykoli hvězdy prostorami chmur probleskly, bylo lze poněkud přehlédnouti krajinu. V dolině zrovna u paty hor, pnoucích se vzhůru do výšky, tak že jedle a sosny na temenu jejich s oblaky téměř se pojily, a vichrem semotam zmítané, zdálo se, že jen proto se shýbají, aby mrakům volný učinily průchod — v dolině pod horami viděti bylo temné hmoty budov daleko rozšířených, nad nimiž, co na jehlancích v problesku hvězd míhaly se půlměsíce na munárech mešit města Sarajeva.

Krajina byla ponořena v hluboké noční ticho, jen vichr burácel v úžlabinách horních a skučel hvozdem jak šakal na poušti. Ty hory bosenské jsou roztříštěny ve stráně a propasti, tu ční skaliska pustá nad vrcholky stromů, tam opět se kloní srázem v dolinu, a noha poutníkova musí kolikráte ostrá skaliska přelézti, bahnité úžlabiny přebřísti, nežli se octne na hřebenu hory, odkud sokolí oko za dne jasného celou krajinu na obě strany daleko široko přehlédne — na západ přes Sarajevo, na východ až ke Drině, kde se již srbské lesy černají. I zde na temeně hory je půda rozrytá, tu tvoří prohlubně, tam opět vine se vzhůru v skaliska, hlubokými slujemi roztrhaná; celý pohled jeví divokost přírody, jako by právě zde byla padati chtěla obraz největší různosti.

V jedné těchto prohlubní, kamž takměř nemožno dosáhnouti okem zvědavým, byl rozbit podivný tábor. Asi dvacet mužů leželo rozně po pažitě, u prostřed dohořoval veliký oheň, jen někdy ještě vyšlehly plameny nebo vypryskly jiskry. Muži kolem ohně, vlastně kolem oharků rozložení jevili na první pohled zaměstnání své. Pod čapkami na hlavu hluboko shrnutými vinuly se dlouhé vlasy, hlavní to důkaz, že to není ubohá ráje, kteréž surová pánovitost turecká káže pod trestem smrti stříhati si vlasy na znamení otroctví; struky, nedbale přes mohutná těla spících přehozené, zdáli se více sloužiti tomu, aby ukryly zbraň, totiž ručnici, handžar a pistole před rosou, než aby zakrývali spáče při noční sychravosti. Hajduk není dychtiv pohodlí, ba on nemá ani kdy, aby mu přivykl, horko sluneční i mráz se ho netkne, v ustavičném boji s podmaniteli vlasti své a hubiteli víry Kristovy odvykl již dávno pevnému přístřeší, a v denních skoro půtkách sjizvené tělo jeho takořka zelulovatělo pod krovem nebes. — Nad dolem tím, v němž se hajduci utábořili, strměla homolovitá skála, se všech stran nepřístupná, uprostřed jako klínem ve dvě půle rozražená, a v otvoru tom se černala hluboká propast. Přední polovice skály této, nad táborem hajduků strmící, byla kolmá, tak jako by snad le přitesána; jen v pozadí, kde od druhé polovice se odtrhla, byla porostlá nízkým křovím, kteréž v skalinách kořeny své zarylo. Asi v polovici výšky otvírala se sluj, kterážto by snad byla dobrého útulku poskytla, kdyby se jen vědělo, kudy se tam dostati. A což by hajduci nevěděli pomoci?

Mezi sedícími pozdvihl jeden hlavu, čapku přes oči staženou odhrnul do týla, ohlédnul se vůkol, pohledl vzhůru k oblakům, jež se právě na chvilku opět rozestoupily, tak že měsíc v poslední čtvrti, mihavým obloukem zakalený, světlo své dosti šero po zemi rozlil. Prozíravý se ohlížel ještě jednou bystřeji po soudruzích svých a zavrtěl nevrle hlavou.

"U čerta!" zahučel pro sebe, "zas tu není, zas se mi toulá ten ďáblův synek!" Při posledních slovech pozoumenal si ústa křížem, aby nebylo snad duši na ujmu, co ústa mimovolně pronesla, a aby ani slina, kteráž byla jazyk při pojmenování ďábla svlažila, do vnitř neskanula, odplivnul. "Nedobřeť, na první promluvení z rána pojmenovati ďábla.

"Již máme půlnoc za sebou," pravil opět k sobě, ještě jednou pozdvihna zraků svých vzhůru, kde mraky již zase měsíc zakrývaly. "Hm, jak jsem předvídal, bude to dobrá výprava; trochu pošmourno, ale vítr přec nedá i nemůže ani lépe být." I strčil od každé ruky dva prsty mezi rty a pronikavý hvizd rozlehl se v mnohonásobném ohlase po hvozdě. V rozpuklinách skalních ještě ohlas hvizdu v dálce nedozněl a již stáli všichni ostatní, až po tu chvíli v hluboké spaní ponoření, na nohou.

"Vzhůru, vzhůru, junáci! Dobře tak!" pokývnul starý hlavou. "Máme hezký kus cesty a na místo; lépe, když počkáme my, než aby nám uklouzli ti psi musulmanští. Svatý Sávo!" zvolal rozhorleně, "měli by ti čerti v Sarajevě radost — šeptaly by po všech haremech ty pohanky, že obelstil pitomý Turek starého Mladena, a já bych se musil v hrdlo stydět, či že ne, děti?" obrátil se k soudruhům svým, a vstana, rovnal na sobě pás a zastrkoval za něj pistole a handžar.

"Aj tož, harambašo!" ozval se jeden z tlupy, hlaveň pušky své rukávem hladě, "tož by to stálo několik tureckých hlav více, zašli bychom si pro ně třeba i do Sarajeva, ba nesmál by se dlouho Turek."

"Věru, že by se nesmál! ozvalo se jich na dosvědčenou několik, a ostatní příliš jsouce zaměstnáni prohlížením zbraně a střeliva, pokývli jen hlavou. — "Hm, možná že máš pravdu, Stanišo!" pravil Mladen, "já ale nemám v úmyslu, aby nezůstala ani jediná turecká hlava na týle sedět, již srubnout mohu," doložil přehodiv přes plece pušku, a přes ni teprv struku, černou koženou podšitou. "Což ale, děti?" obrátil se najednou k tlupě, "neviděl z vás nikdo mého Marjanka, toho ďáblova synka, odcházet?"

Všichni se vůkol ohlíželi; nyní teprv pozorovali, že Marjanko, mladší Mladenovič, když hajduci spali, se odkradl. "Z toho nebude dobrý hajduk," pravil Mladen mrzutě, "toť by neopustil bratry před výpravou nikdy."

V tom zašumělo roští v lese, a pokud v temnu pozorovati mohli, kvapil kdosi po návrší v důl přímo k místu, kde chvílkami ještě jiskry z oharků vypryskovaly. Mladen poznal syna svého Marjanka.

"Sem pojď!" zvolal mu vstříc, nohou dupna.

Marjanko, uposlechnuv, stál v okamžiku se skloněnou hlavou před otcem.

"A což ty tedy tak, čertův synku?" osopil se naň otec, podepřev pravici v bok a levicí dlouhé nažidlé kníry si hladě.

Nežli Marjanko odpovídati mohl, obrátil se starý Mladen mimo stranou. "Aj, majko?" zvolal, "tys to! Já vím již, co chceš, ale já ti povím co je pravda: ty mi hocha dočista zkazíš a hajduk z něho nebude."

Žena Mladenova, jež byla tak nenadále se vyskytla, políbila ruku muži, pánu svému, dle způsobu Orientalců i Jihoslovanů. "A kdož dal Marjankovi stříbrné páro než ty, pane můj, že zajal Emira Džindalú-bega a rozchesi delija jeho?"

"Pravda, pravda," dosvědčil Mladen, s hrdostí na syna pohleděv, "on má hodnou pěsť, jako bratr jeho, a hajduckou rázností zdědil po otci," vychloubal se harambaša Mladen, upravuje na sobě pás, jako by v rozpacích: "ale to všechno neomlouvá hřích jeho, že již po nějaký čas opouští tábory naše, a dnes právě, kdy četa umluvena. Svatý Sávo! snad tě neokouzlily oči některé pohanky, hochu?" obrátil se k synovi.

"A což by snad zapřel otce svého, Alexeji?" usmála se žena potutelně tulíc se k muži svému.

"Oh, oh!" zvolal Mladen, "s tebou neradno začít, majko; ne, neradno?" doložil ještě jednou, ovina ji silně rámě okolo šíje.

Oba manželé byli již dávno překročili léta horoucnosti, kde srdce náruživou láskou plápolá, a ještě potud se zdálo, že v nich neuhasl oheň mladosti, ještě potud se na ně usmívati zdály ranní červánky prvního poznání, ano on muž již obstarožný, hajduk a harambaša, jevil nejen lásku k ženě své, nýbrž i úctu jako k vládkyni, kdežto běda dost! — na jihu mužové považují ženu nikoli za sobě rovnou, leč jen za první ve služebnictvu svém.

"Jářku ale, Marjanko!" obrátil se najednou k synovi, "jak ti bylo možná, nepozorovánu projíti strážemi?"

"Bratr Krstič šel se mnou, otče," odpověděl tento, "a Jovan převzal hlídku za něho."

"To dobře!" prohodil harambaša, "nebo přísám svatý Alexej! dal bych všechny stráže oběsit, a byť to můj vlastní syn byl, kdyby nepozorovali, když třeba veverka se stromu na strom skáče. Svatý Sávo! nebyli bychom jisti před Bisurmanem, prokletým vrahem Kristovým, ani na chvilku; přepadal by nás dle chuti, třeba ve spaní, to je jisto, a hlavy naše bělaly by se na branách Sarajeva k hanbě hajductva. Kdež ale bratr tvůj Krstič?" tázal se najednou.

Mezi touto řečí se byla žena Mladenova opět vzdálila, přistoupila k ohni, jenž opět vysoko plápolal, a hajduci okolo něho seděli, přihřívajíce si slaninu a zapíjejíce slivovicí z ohromné čutory, kolující od druha ke druhu.

Jak mile žena harambašova k nim přistoupila, pozdravili ji všichni, kladouce ruku na srdce a na čelo, pozdravení to velebné, jako by se tím říci chtělo: "Srdce mé je ti oddáno, a duch můj tě vyvyšuje k nebi." — Ale jen těm, jimž zvláštní úctu prokázati chtí, vzdávají pozdravení takové, jako by za nehodné pokládali, promluviti dříve, pokud sami osloveni nejsou; a žena harambaše Mladena nezdála se býti pouze ženou jeho, nýbrž i vládkyní hajduků jeho.

Nyní, když zář plamene na ni padla, bylo pozorovati ženu tu, která, všem obyčejům zcela naopak, požívala tolik úcty u lidí těch divokých, jakými je činí život bezuzdný, jejž tráví krom společnosti, vyděděni ze zákona, v neustálém nebezpečenství, v neustálém boji s vyznavači Muhamedovými, nechť jsou již praví Osmané neb domorodci, ba k těmto chovají větší nepřátelství nežli k Turkům, ano tito Turci, padne-li kdo z nich v ruce hajduků, jsou života svého jisti, kdežto bosenský renegat smrti nenajde, a byť i bečkami zlata hlavu svou vykoupiti chtěl. "Nebylo by Turčína bez potuřčence!" zakypí zlostí hajduk, handžar jeho se mihne v povětří, a hlava potuřčence letí od trupu.